

- Plenaire opening -

Slotconferentie Na PISA de Lente

Samen bouwen aan goed leesonderwijs

17 november 2022 - Nieuwegein

Anke Herder

SLO

Liza van den Bosch

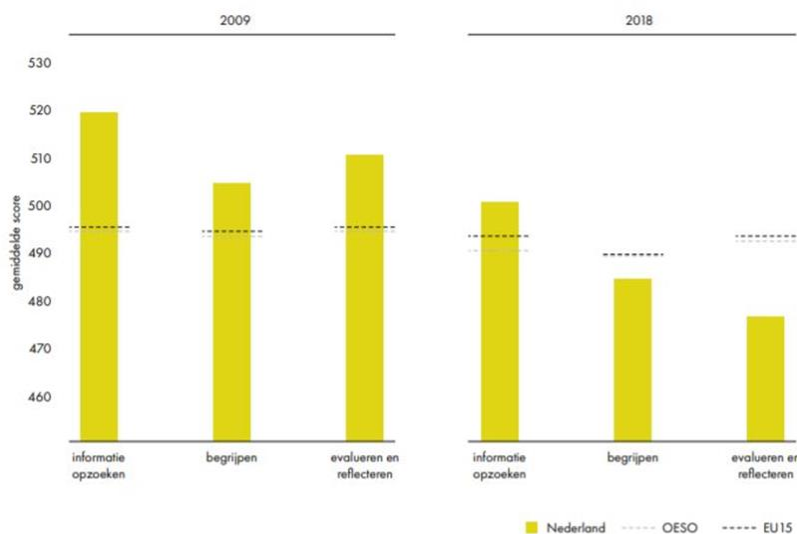
WODN/LTN, Universiteit Leiden

Aanleiding

Dalende leesvaardigheid > PISA 2018

Gemiddelde toetscores per begripsproces PISA-2009 en PISA-2018 (Nederland, OESO, EU15)

Kinderen lezen steeds slechter,
nieuwe oproep tot leesoffensief

Leesvaardigheid en leesplezier
Nederlandse scholieren
afgenomen

Een kwart van onze 15-jarigen loopt risico op
laaggeletterdheid

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

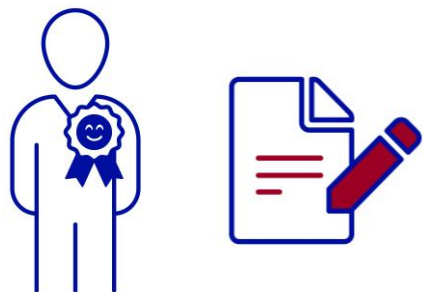
Didactiek Nederlands

LEVENDE
Talen

slo / een doordacht curriculum
dat doen we samen

Aanleiding

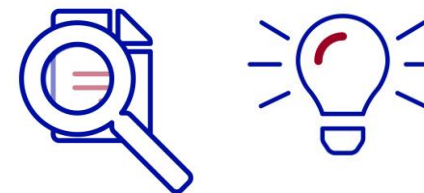
Eenzijds:
goede initiatieven
docenten/vaksecties

Na PISA de Lente

Anderzijds:
veel wetenschappelijke
kennis over lezen

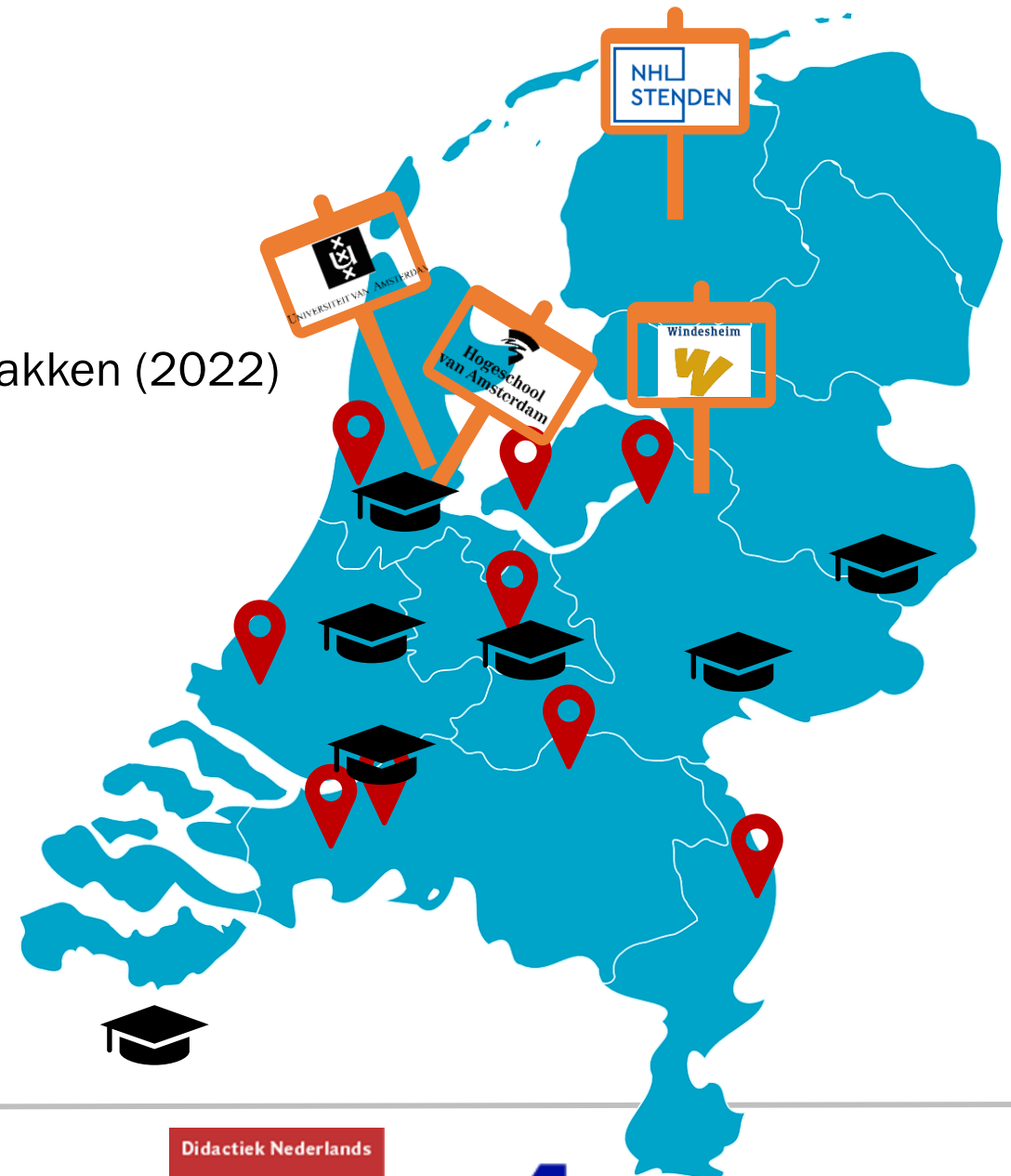
Project Na Pisa de Lente

- Looptijd: 2020-2022
- Gefinancierd door Ministerie van OCW
- Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands (WODN)/ Levende Talen Nederlands in samenwerking met SLO

Betrokkenen

- Scholen voor voortgezet onderwijs
  - Docenten Nederlands (2021) + andere vakken (2022)
  - Schoolleiders
- Lerarenopleiders
- Wetenschappers/lees (+curriculum) experts
- Begeleidingscommissie

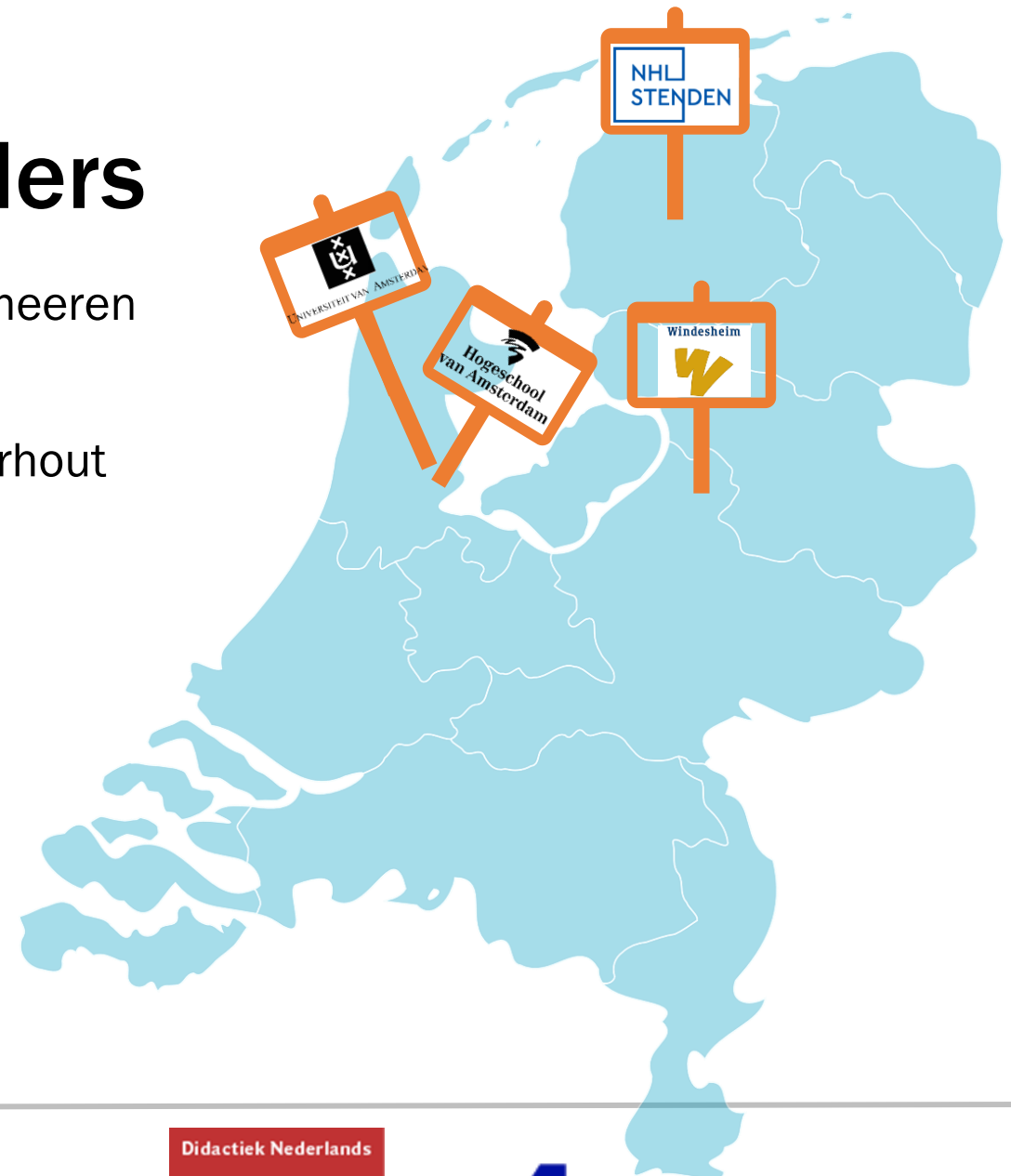
Betrokken scholen

- Nuborgh College (Elburg)
- Christelijk Lyceum Delft (Delft)
- St. Bonifatiuscollege (Utrecht)
- Blariacumcollege (Venlo)
- Aeres VMBO (Almere)
- Mondriaan College (Oss)
- Curio effent (Oosterhout)
- Mendelcollege (Haarlem)
- Munnikenheide College (Etten-Leur)

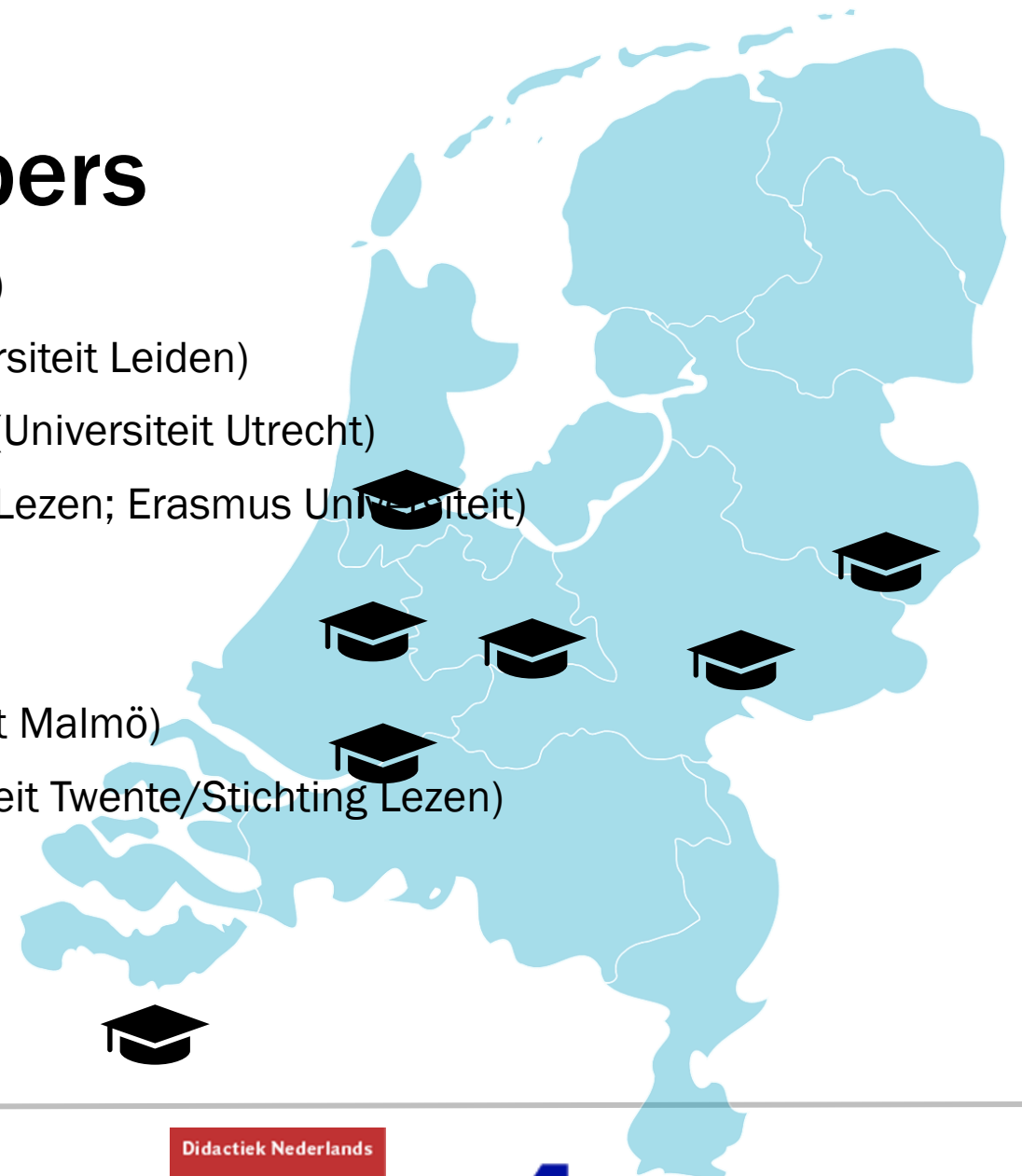
Betrokken lerarenopleiders

- Universiteit van Amsterdam – Sonja van Overmeeren
- NHL Stenden Hogeschool – Noortje Hemmen
- Hogeschool van Amsterdam – Anke van Oosterhout
- Hogeschool Windesheim – Heleen Vellekoop

Betrokken wetenschappers

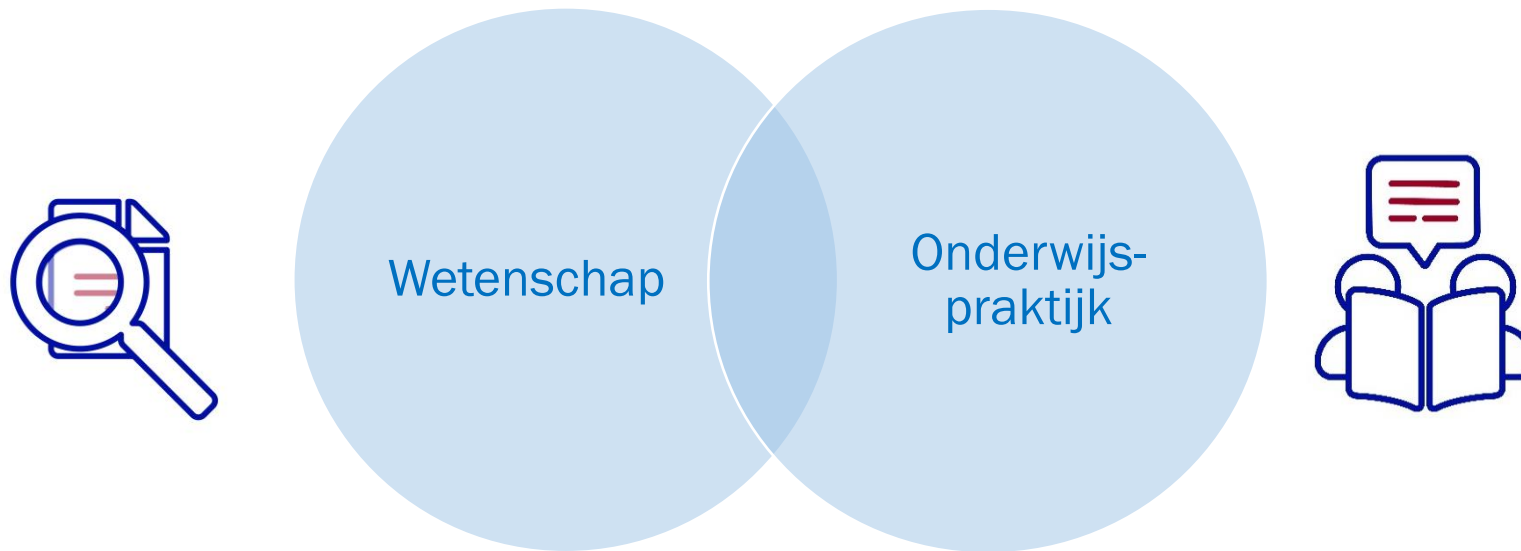
- Prof. Gert Rijlaarsdam (Universiteit van Amsterdam)
- Prof. Paul van den Broek en Dr. Anne Helder (Universiteit Leiden)
- Prof. Ted Sanders en Dr. Jacqueline Evers-Vermeul (Universiteit Utrecht)
- Prof. Roel van Steensel (Vrije Universiteit/Stichting Lezen; Erasmus Universiteit)
- Dr. Joyce Gubbels (Expertisecentrum Nederlands)
- Dr. Mienke Droop (Radboud Universiteit)
- Prof. Maaïke Hajer (Hogeschool Utrecht; Universiteit Malmö)
- Prof. Eliane Segers (Radboud Universiteit, Universiteit Twente/Stichting Lezen)
- Prof. Hilde van Keer (Universiteit Gent)
- Prof. Els Stronks (Universiteit Utrecht)
- Drs. Patrick Rooijackers (Universiteit Utrecht)

Doel

Ontwikkeling en ontsluiting van onderwijsleermateriaal voor het voortgezet onderwijs (12-15 jarigen) en lerarenopleidingen dat wetenschappelijk en praktisch gevalideerd is.

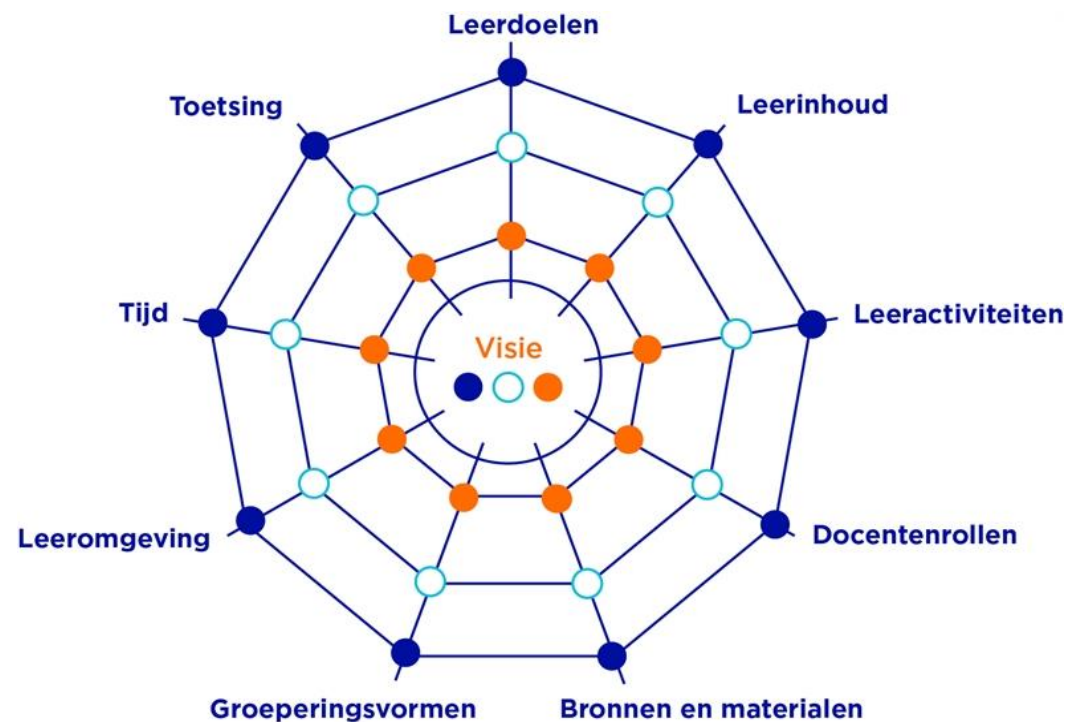
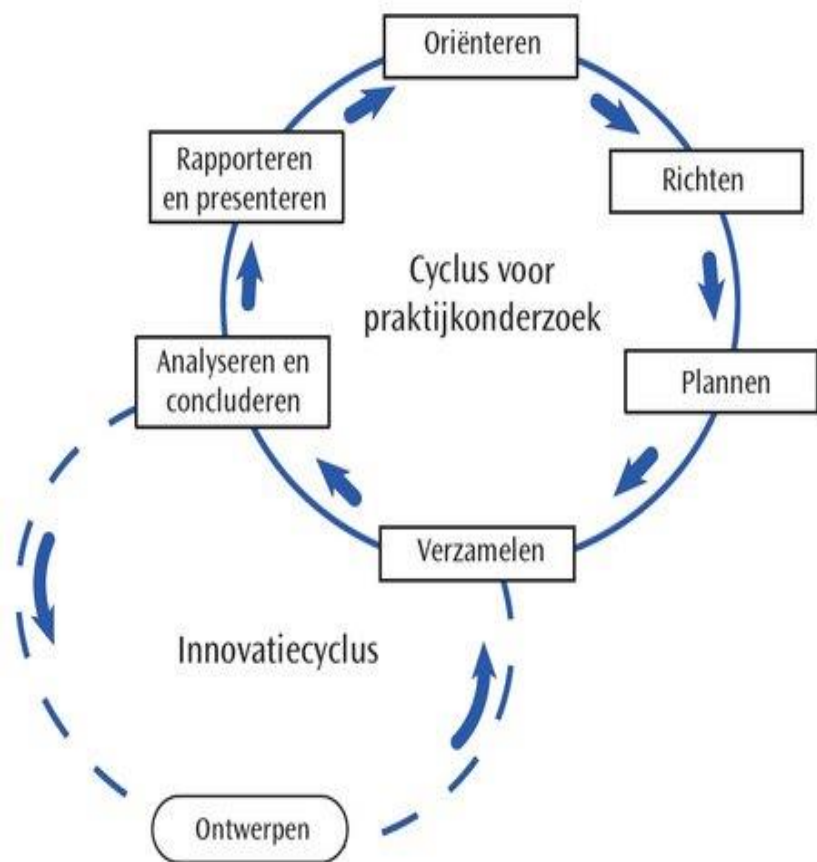

Werkwijze

- Docenten werken samen in duo's
- Begeleiding door lerarenopleiders
- Maandelijkse werksessies
- Wetenschappers: theoretische verdieping + feedback
- Schoolleiders: verbreding binnen en buiten de school

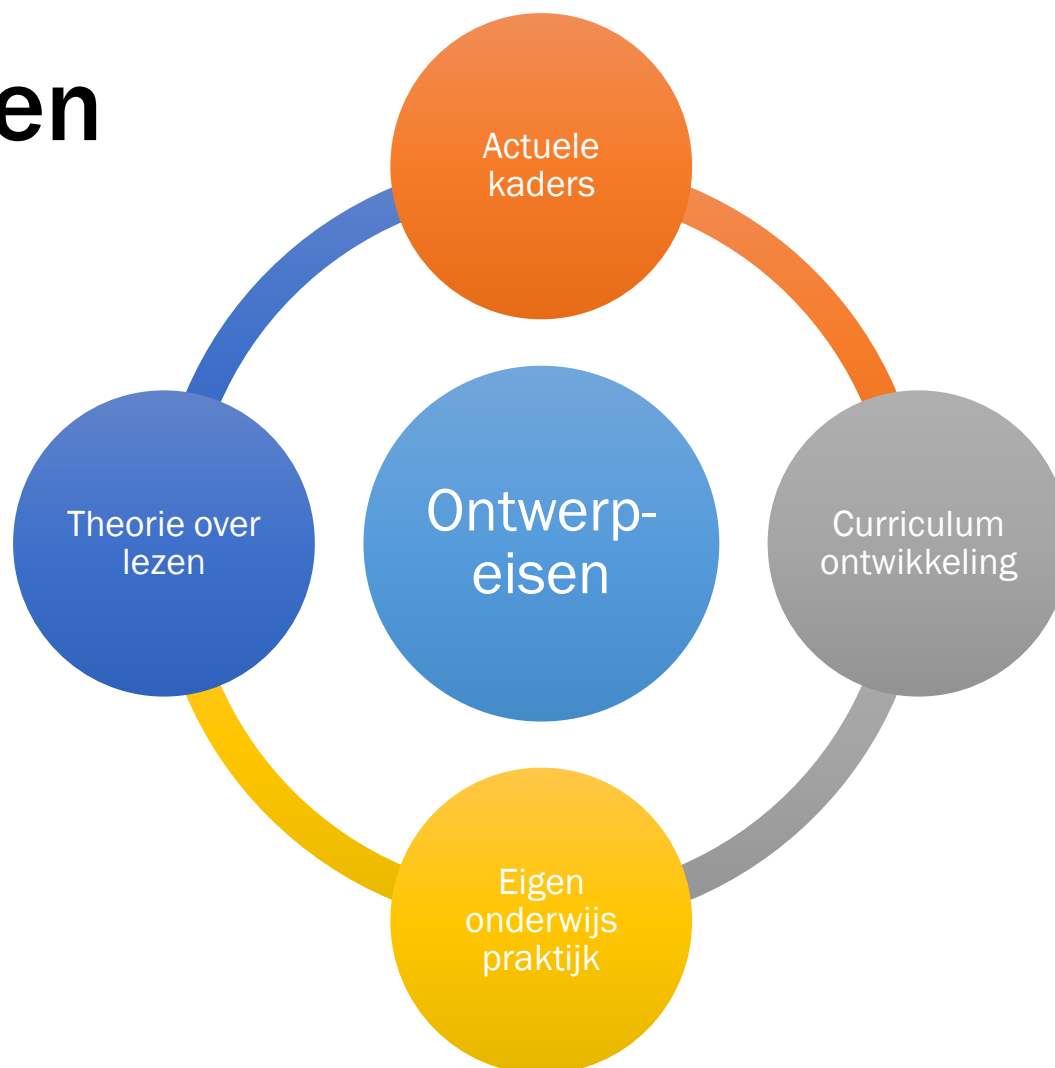

Werkwijze: Didactisch ontwerponderzoek

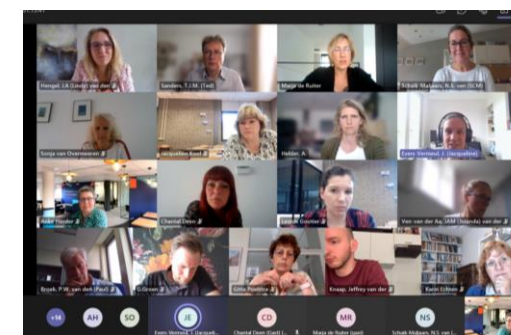
Curriculair spinnenweb als kader

Ontwerpeisen

☒	_____
☐	_____
☒	_____

Materialen voor scholen en opleidingen

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

Visie

Leerlijnen

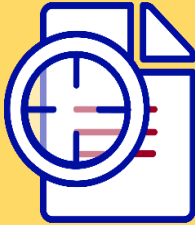

Motivatie

Toetsing

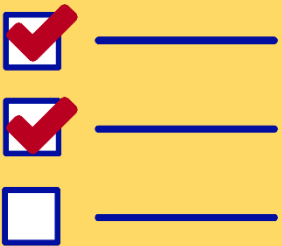
Argumenteren

Taalsteun

Modeling

Evaluëren & reflecteren

Transfer

Jeugdliteratuur

Kennis en didactiek

Samen lezen

Cognitieve processen

Tijd	Onderdeel
10.00 - 10.15	Plenaire opening
10.15 - 11.00	Keynote Patrick Rooijackers
[20 min]	Pauze koffie/thee
11.20 - 12.05	Workshopronde A
12.05 - 13.00	Lunch
13.00 - 13.45	Keynote Jacqueline Evers-Vermeul
13.55 - 14.40	Workshopronde B
[20 min]	Pauze koffie/thee
15.00 - 15.45	Workshopronde C
16.00 - 16.15	Plenaire afsluiting
16.15 - 17.00	Borrel/netwerken

Praktisch

- Persoonlijk programma op badge (**namen sprekers!**)
- Locaties en wisseltijd
- Zaal Flamingo moet zijn: **zaal Pelikaan**
- Thee/koffie, lunch en borrel
- Met geld strooien tijdens de lunch

Lunchvraag: waar vooral in investeren?

- Vakoverstijgend werken aan leesvaardigheid
- Leesbeleid & leerlijnen voor begrijpend lezen
- Toetsing/ evaluatie van leesvaardigheid
- Didactische vaardigheden van (aanstaande) docenten
- Online lezen/ digitale geletterdheid
- Samenwerking wetenschap en onderwijs verder versterken

Keynote 1 – Patrick Rooijackers

Betekenisvol, doelgericht lezen!
Waarom het roer om moet in het tekstbegripsonderwijs
in het vo

Keynote 2 - Jacqueline Evers-Vermeul

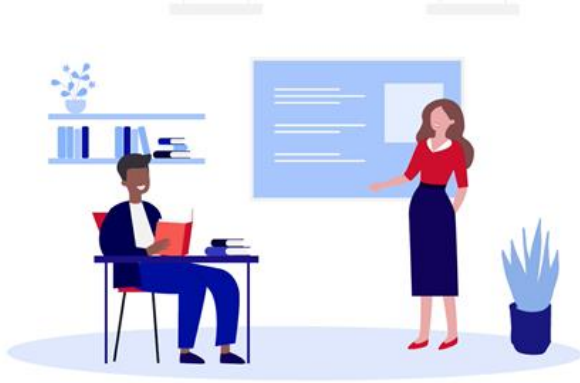
**Dieper tekstbegrip:
Over het belang van tekststructuuronderwijs en
andere toetsvragen**

- Plenaire afsluiting -

Slotconferentie Na PISA de Lente

Samen bouwen aan goed leesonderwijs

17 november 2022 - Nieuwegein

Anke Herder

SLO

Liza van den Bosch

WODN/LTN, Universiteit Leiden

Terugblik & vooruitblik

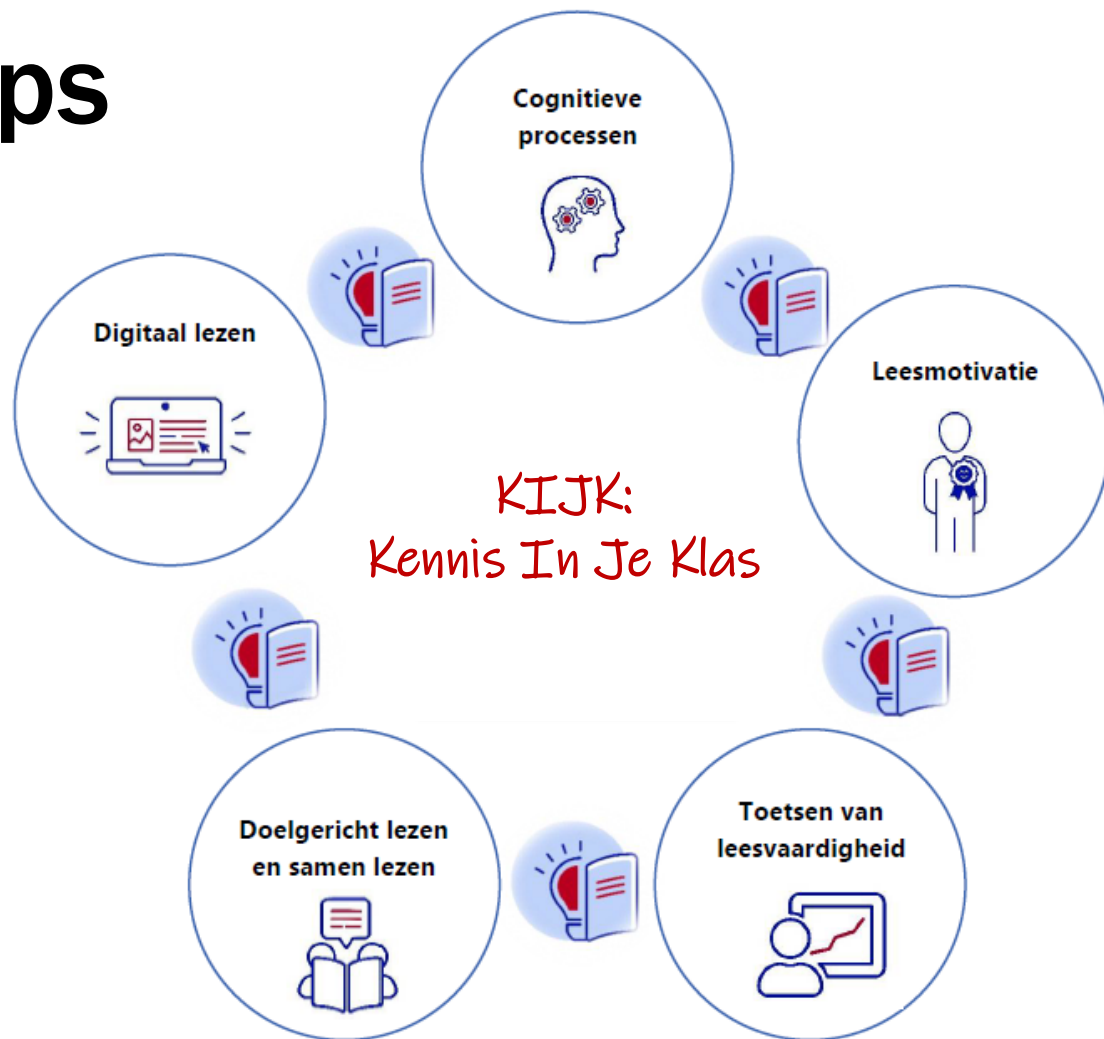

Vervolgstappen

- Disseminatie (2022) & professionalisering (2023)
- Opbrengsten: www.didactieknederlands.nl/na-pisa-de-lente
  - Zo Kan Het Ook
  - Kennisclips

Kennisclips

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

Didactiek Nederlands

**LEVENDE
Talen**

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Uitslag chocomunten: waar moet het geld volgens jullie vooral aan besteed worden?

1. Vakoverstijgend werken aan leesvaardigheid - **31 munten**
2. Didactische vaardigheden van (aanstaande) docenten - **21 munten**
3. Leesbeleid & leerlijnen voor begrijpend lezen - **23 munten**
4. Samenwerking wetenschap en onderwijs verder versterken - **14 munten**
5. Toetsing/ evaluatie van leesvaardigheid - **9 munten**
6. Online lezen/ digitale geletterdheid - **9 munten**

Vervolgstappen 2023

LEVENDE Talen

Werkgroep Onderzoek
en Didactiek

Na Pisa de lente
vervolg: scholing 2023

vervolg: scholing 2023
na PISA de lente

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

Didactiek Nederlands

LEVENDE
Talen

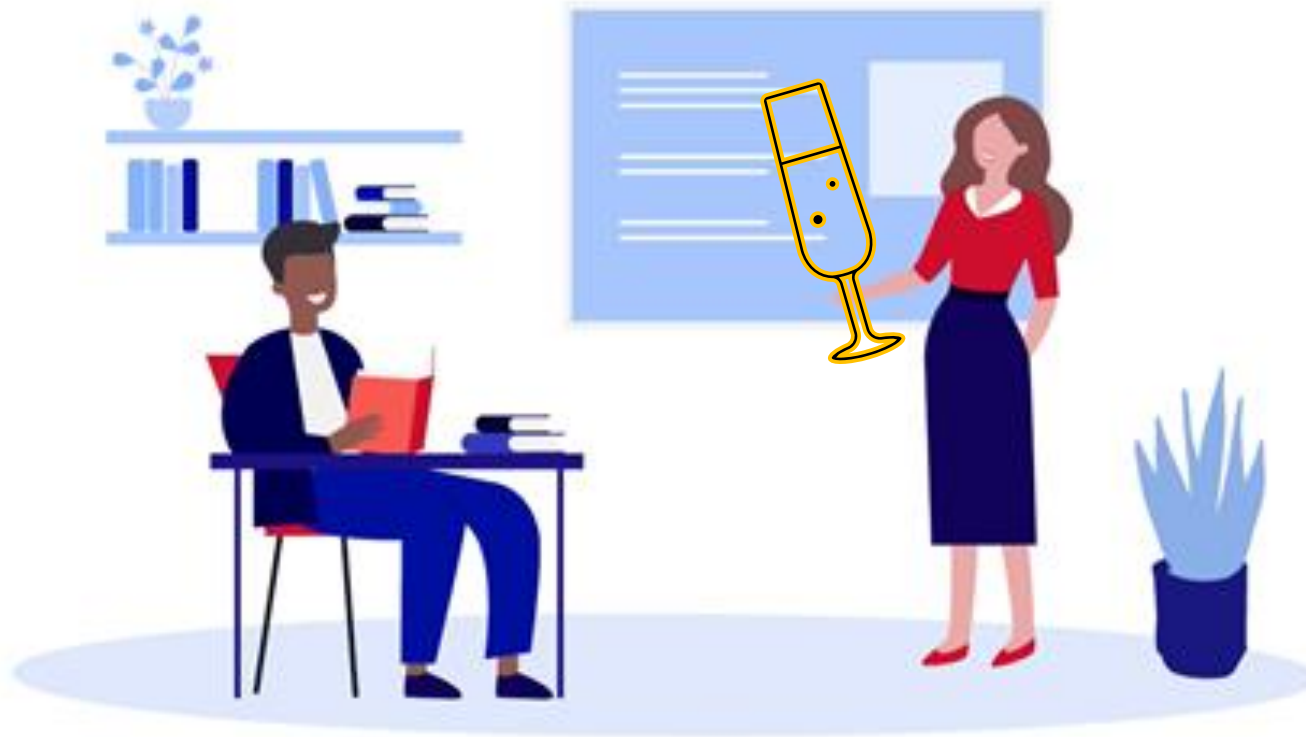
slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Workshopleiders: bedankt!

- Anja Kruithof & Gerriën Groen - Nuborgh College (Elburg)
- Remco Menke & Anita Smits - Christelijk Lyceum Delft (Delft)
- Chantal van Oosten & Dorus Strootman- Christelijk Lyceum Delft (Delft)
- Karin Meinderts & Gitta Poelstra - St. Bonifatiuscollege (Utrecht)
- Jacquélien Kool & Leonie Goutier - Blariacumcollege (Venlo)
- Gerda Wubbels & Tom van den Eijnden - Aeres VMBO (Almere)
- Jolanda van der Ven & Melanie Philips - Mondriaan College (Oss)
- Benny Sprangers & Marga van Gils - Curio effent (Oosterhout)
- Carolien Wolff Schoemaker & Gijs Vermeulen - Mendelcollege (Haarlem)
- Maja van Hassel & Alex Buiks - Munnikenheide College (Etten-Leur)
- Sonja van Overmeeren - Universiteit van Amsterdam
- Noortje Hemmen - NHL Stenden Hogeschool
- Anke van Oosterhout - Hogeschool van Amsterdam
- Heleen Vellekoop - Hogeschool Windesheim – Heleen Vellekoop

Hartelijk dank!

Na PISA de Lente

Werkgroep Onderzoek en Didactiek Nederlands | www.didactieknederlands.nl

Didactiek Nederlands

LEVENDE
Talen

slo / een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Meer weten? Contact?

Projectpagina: <https://didactieknederlands.nl/na-pisa-de-lente/>

Liza van den Bosch, napisadelente@lerarennederlands.nl

Anke Herder, a.herder@slo.nl

